

شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان یک نهاد فرادستی و سیاستگذار محسوب می‌شود که نقشی غیرقابل کتمان در اعتلای علم و فرهنگ کشور دارد. اما آیا این نهاد فرهنگی توانسته‌است در سطح اجتماع و بالاخص دانشگاه‌ها، نقش اثرگذار خود را به احسن وجه ایفا نماید؟ همین موضوع بهانه‌ای شد تا در ایام سالگرد تاسیس این نهاد، مصاحبه‌ای با حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالحسین خسروی‌پناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی داشته باشیم.

به عنوان اولین سسؤال، جایگاه شسورای عالی انقلاب فرهنگی در کشور را چگونه می‌بینید و چه میزان تصمیمات این شورا را بر فرآیندهای فرهنگی و اجتماعی کشور اثرگذار می‌دانید؟

در ابتدا باید توجه داشته باشیم که شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای «علم» و «فرهنگ» است. البته

و راهبری امور علمی و فرهنگی است. در حوزه طب سنتی ما طی سالیان اخیر به رتبه چهارم جهان دست یافته‌ایم که معلول سند داروهای گیاهی و طب سنتی است. البته اگر مجموعه وزارت بهداشت همکاری و تعامل بیشتری داشته باشند، ما ظرفیت دستیابی به رتبه نخست جهانی در حوزه طب سنتی و گیاهان دارویی را نیز داریم. به مدد تدوین سند صنایع فرهنگی، پیشرفت‌های بسیار قابل ملاحظه‌ای در حوزه لوازم التحریر و نوشت‌افزار و حتی اسباب‌بازی رخ داده است.

در حال حاضر ما مشغول تدوین برش‌های استانی نقشه مهندسی فرهنگی کشور هستیم که اثر علی‌الارض آن در اقصی نقاط ایران را ملاحظه کنیم. الان شسورای فرهنگ عمومی استان‌ها در حال تبدیل شدن به قرارگاه‌هایی است که وظیفه راهبری علمی و فرهنگی را بر عهده‌دارند. اثر ملموس دیگر شسورای عالی در جریان راهیمیابی عظیم اربعین حسینی(ع) هویدا بود. در سالیان گذشته شاهد بروز چالش‌های متعدد میان برگزار کنندگان حکومتی یا دولتی اربعین با خادمان و دست‌اندرکاران مردمی این ماتور حسینی بودیم. در اربعین اخیر، دبیرخانه شورای عالی با دعوت از طرفین دولتی و مردمی، و شنیدن درد دل‌ها و دغدغه‌های ایشان، طی یک برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند، توانست پیوند میان این دو طیف را چنان برقرار کند که

«فرهنگستان هنر» و «فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی»، این فرهنگستان‌ها اگرچه زحمات زیادی می‌کشیدند اما مشارکت چندانی در حوزه حکمرانی علمی و فناوری و فرهنگی نداشتند. در این دوره، تحولی در چند فرهنگستان ما رخ داد که تصمیمات شورای عالی تابع نظرات و اقدامات کارشناسی این فرهنگستان‌ها است. مورد دیگر اینکه مقام معظم رهبری بارها و بارها درخصوص اهمیت و جایگاه دانشگاه فرهنگیان تأکید داشتند اما متأسفانه در دولت‌های قبل کمتر بدان پرداخته می‌شد. دولت سیزدهم نیز اگرچه به دانشگاه فرهنگیان باورمند بود اما ضعف‌های قانونی باعث می‌شد که نتواند

کاری از پیش برد. یکی از کارهای شسورای عالی تصویب ماده واحده‌ای متشکل از ۶ دستور بود که به وسیله آن دانشگاه فرهنگیان، در مسیری قرار گرفته است که روز به روز شاهد رشد و بالندگی بیش از پیش این نهاد علمی مهم خواهیم بود.

در زمانی نه چندان دور، شاهد بودیم که رئیس وقت شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌گفت: «علم اسلامی و غیراسلامی نداریم. متأسفانه عده‌ای به ارزش‌ها نقشی ندارند اما ما در کتاب «فطرهبردازی در علوم انسانی چکمی» توضیح دادیم و معتقدیم که در این مورد اخیر نیز ارزش‌ها نقش ایفا می‌کنند.

برخی از سیاسیون ما، از روی سیاست‌زدگی حرف می‌زنند. خب باید از ایشان پرسید که مگر مجبورید حرف بزنید و اظهار نظر کنید؟ در صورتی که باید اجازه بدهند اهل فن و متخصصین امر، در این موضوعات اظهار نظر کنند.

اینکه ارزش‌ها در علوم مؤثرند، بحث فلسفه علم و موضوعی کاملاً تخصصی است. حالا کسی که سال‌ها کار سیاسی کرده مسئولیت‌های اجرائی داشته که حتی فرصت کمترین مطالعه را در این حوزه نداشته، نباید در این باره اظهار نظر کند. البته بعضی‌ها هم هستند که کتاب و مقاله را دیگران برایشان می‌پوسند و به نام خود چاپ می‌کنند و مدعی کار علمی هستند اما همه می‌دانند که این‌ها دلیل بر کار علمی و علمیت نیست و نخواهد بود! لذا این سخن که علم اسلامی و غیراسلامی نداریم کاملاً غلط است.

درخصوص اجرای سند منحو۳۰۲۰ شاهد بودیم که امام خامنه‌ای(مدظله) صراحتاً فرمودند: «بنده از شسورای عالی انقلاب فرهنگی هم گله‌مند هستم؛ آنها باید مراقبت می‌کردند، نباید اجازه می‌دادند که ناچار بشویم ما جلوی آن را بگیریم. این‌جا جمهوری اسلامی است؛ این‌جا جایی نیست که سبک زندگی معیوب و پراکنگر فاسد غربی بتواند اعمال نفوذ کند.».

دانشگاه Daneshgah@Kayhan.ir

اینکه ما گفتیم شورای عالی باید شکل قرار گاهی به خود بگیرد، به معنی تصدیگری نیست اما باید در برنامه و بودجه دستگاه‌های فرهنگی دخالت داشته باشد وگرنه اگر قرار باشد که شورای عالی بهترین تصمیمات را اتخاذ کند و سازمان برنامه و بودجه بگوید که من نقدینگی لازم را برای تخصیص ندارم، خب مسلم است که این اسناد و تصمیم‌ها روی زمین خواهد ماند.

خمینی(ره) نیز از برکات دیگر این اقدام بود.

من یک دلیل هم از تمدن غرب خدمتتان عرض کنم، اینکه ما علم اسلامی و غیراسلامی نداریم، حرف‌های برخی متفکرین غربی در قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ میلادی است، یعنی فلاسفه غربی در قرن ۲۰ و ۲۱، همگی بدون استثنا قبول دارند که ارزش‌ها بر علوم، به ویژه علوم انسانی و اجتماعی، تأثیرگذارند. یعنی هرکس اعتقاد داشته باشد که علوم اسلامی و غیراسلامی نداریم، دارد در قرن ۱۹ میلادی زیست می‌کند!

علوم انسانی سه کار را انجام می‌دهد، اول، توصیف انسان مطلوب دوم، توصیف انسان مُحقق. سوم، تغییر انسان مُحقق

مهندسی فرهنگی پیرامون جلوگیری از کاهش نرخ باروری، مواردی همچون «پوشش بیمه اجباری درمان»، «سبب تغذیه رایگان»، «پرداخت هدیه تولد (سکه بهار آزادی)»، «توجه‌های دانشجویان متأهل» و… پیش‌بینی شده که کمتر محقق شده‌اند.

این سسؤال را حتماً باید از مجلس شسورای اسلامی و نمایندگان محترم پرسیدیم. متأسفانه ما ایراداتی در فرآیند حکمرانی داریم، یعنی سیاست‌های خوبی نوشته می‌شود و حتی قوانین خوبی هم تصویب می‌شود اما تصمیمات سازمان برنامه و بودجه کشور با این سیاستگذاری‌ها چفت نیست. ما فاقد یک همپوشانی اثربخش در عرصه حکمرانی کشور هستیم. اینکه ما گفتیم شسورای عالی باید شکل قرار گاهی به خود بگیرد، به معنی تصدیگری نیست اما باید در برنامه و بودجه دستگاه‌های فرهنگی دخالت داشته باشد. وگرنه اگر قرار باشد که شورای عالی بهترین تصمیمات را اتخاذ کند و سازمان برنامه و بودجه بگوید که من نقدینگی لازم را برای تخصیص ندارم، خب مسلم است که این اسناد و تصمیم‌ها روی زمین خواهد ماند.

البته ناگفته نماند که حرمت امامزاده هم به دست متولی آن است. یعنی وقتی ما یک مصوبه در شورا داریم، که ۲۰ سال است خفی می‌خورد و پیگیری نمی‌شود، آن وقت چگونه باید انتظار داشته باشیم که تحقق پیدا کند؟ وقتی

گفت‌وگو: محمدصالح زندی

آن‌که می‌گوید علوم اسلامی و غیراسلامی نداریم

یا سیاست‌زده است یا در قرن ۱۹ میلادی زیست می‌کنند!

این حرکات هم نه به شکل خودجوش بلکه با محوریت قرارگاه عفاف و حجاب شورای عالی و با هماهنگی وزارت کشور است.

وجه چهارمی هم می‌توان برشمرد و آن ساماندھی اقدامات ایجابی در حوزه عفاف و حجاب است. مثلاً در موضوع تولید چادر مشککی، این نوع از پوشش، یا در بازار نبود یا با نرخ‌های بسیار گران عرضه می‌شد. بحمدالله با اقدامات شورای عالی، اکنون نه تنها تولید چادر داخلی به دو برابر ظرفیت رسیده است بلکه قیمت‌ها هم به نحو قابل ملاحظه‌ای کاهش پیدا کرد.

اینکه ما علم اسلامی و غیراسلامی نداریم، حرف‌های برخی متفکرین غربی در قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ میلادی است. یعنی فلاسفه غربی در قرن ۲۰ و ۲۱، همگی بدون استثنا قبول دارند که ارزش‌ها بر علوم، به ویژه علوم انسانی و اجتماعی، تأثیرگذارند. یعنی هر کس اعتقاد داشته باشد که علوم اسلامی و غیراسلامی نداریم، دارد در قرن ۱۹ میلادی زیست می‌کند؛ برخی از سیاسیون ما، از روی سیاست‌زدگی حرف می‌زنند. خب باید از ایشان پرسید که مگر مجبورید حرف بزنید و اظهار نظر کنید؟ در صورتی که باید اجازه بدهند اهل فن و متخصصین امر، در این موضوعات اظهار نظر کنند. این سخن که علم اسلامی و غیراسلامی نداریم کاملاً غلط است.

در راهبرد نهم از بند سوم سند دانشگاه اسلامی که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی ابلاغ شده استست، باید در جهت کاهش اختلاط و جداسازی جنسیتی در دانشگاه‌ها اقدام شود. چرا در کشور اسلامی ما کمتر به بحث تفکیک جنسیت دانشگاه‌ها توجه شده است؟

چند بار قدم‌هایی در این باره برداشته شد اما متأسفانه موفقیتی به همراه نداشت. علت عدم موفقیت ما هم به فقدان فناوری نرم اجتماعی در این حوزه بازمی‌گردد. مثلاً ما در برگزاری جشن عید غدیر، راهیمیابی اربعین، اردوهای راهیان نور و راهیان پیشرفت و… به یک فناوری رسیده‌ایم و بسیار هم موفق بوده‌ایم. مخلص کلام اینکه، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی اگر با پیوست فناوری‌های نرم همراه نباشند، موفق نخواهد بود.

البته ما شسورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها را به سمت قرارگاهی شدن پیش برده‌ایم. نمونه آن، فعالیت در حوزه دانشکده‌های هنر بوده که متأسفانه وضعیت مطلوبی ندارند. البته ناگفته نماند که دنیا به این نتیجه رسیده است که تفکیک و جداسازی جنسیتی در بخش‌های گوناگون، متضمن افزایش راندمان و امنیت هر دو جنس است. مثلاً در آمریکا برخی بیمارستان‌ها صرفاً مختص زنان است. خب این بدین معنی است که آنها هم به آثار و برکات تک جنسیتی بودن مراکز مختلف بی برده‌اند.

چرا علی‌رغم تأکیدات مکرر رهبر انقلاب مبنی بر برپایی کرسی‌های آزاداندیشی، کمتر به این مهم در سطح دانشگاه‌ها و مراکز علمی و فرهنگی کشور، توجه می‌شود؟

به نظر من در این باره ما دچار ارائه اطلاعات نادرست و ضعف در اطلاع‌رسانی هستیم. ما یک سری کرسی‌های نظریه‌پردازی داریم که حدود هشت هزار مورد آن برگزار شده و هفتاد نظریه هم ثبت گردیده است. متأسفانه ضعف عمده ما در حوزه رسانه است که اطلاع‌رسانی درست و بموقع در این زمینه از سوی رسانه‌های جمعی انجام نمی‌شود. به غیر از این، ما کرسی‌های آزاداندیشی دانشگاهی داریم که جهاد دانشگاهی هر ساله آن را تحت عنوان مسابقات مناظره دانشجویی برگزار می‌کند و چند سالی است که دانشگاه آزاد اسلامی هم در این بخش ورود داشته است.

اسا مهم‌ترین خلاء که در این حوزه مربوط به فقدان «خانه گفت وگوی آزاد» است. گاهی اوقات یک مسائل و شبهاتی در کشور حادث می‌شود که بین مردم و حاکمیت فاصله ایجاد می‌کند اما هیچ مجلسی وجود ندارد که این شبهه را مورد بحث قرار دهد. همه این موارد باید در خانه گفت وگوی آزاد حل و فصل شود که اگرچه راهاندازی آن، ۲۰ سال پیش صوب شد اما به مرحله اجرا در نیامد.

این وجود بنده قول می‌دهم که خانه گفت وگوی آزاد در آینده نزدیک، آغاز به کار خواهد کرد.

از اینکه پاسخگوی پرسش‌های صفحه دانشگاه روزنامه کیهان بودید، بسیارسازگاریم.
بنده هم از مؤسسه کیهان تشکر می‌کنم و متشکرم که فرصتی را برای گفت وگو فراهم کردید.

برویم سراغ لایحه بُرحاشیه عفاف و حجاب. منتقدین می‌گویند که کشف حجاب حتی به‌اندازه شکستن شیشه یک خودرو و زدودن اقلام آن هم جرم‌انگاری نشده و همچنین این لایحه، قانون الهی حجاب را به یک رفتار شهروندی در حد انثار پیامکی تقلیل داده است. نقد دیگر اینکه گویا حضرت عالی در مصاحبه‌ای و در نقد مقاله‌ای از مدیرمسئول کیهان گفته بودید: «طبق قانون موجود فردی که کشف حجاب کرده، مجرم است اما با توجه به شمار مجرمین اجرای آن امکان‌پذیر نیست». نظر تان را در این باره بقرماید.

من در قم جلسه درسی داشتیم که قرار بر رسانه‌ای شدن آن نبود. انجامن درباره سرفصل حکمرانی، نکاتی را مطرح کردم و گفتم که یکی از ارکان حکمرانی، موضوع گفتمان‌سازی است. در آنجا مثالی درباره لایحه عفاف و حجاب آوردم و گفتم که تا این لایحه در سطح اجتماع، گفتمان‌سازی نشود، ممکن است برخی ابهامات و اشکالات را نخوابیم ازاد و این سند به هیچ‌وجه در هیچک از ارگان‌های ذیل دولت امکان عملیاتی شدن نخواهد داشت. ضمانت اجرائی قوانین مصوب شسورا از جمله «نقشه مهندسی فرهنگی کشور» چیست؟ به عنوان مثال در بخش اقدامات ملی از راهبرد چهارم نقشه

به انسان مطلوب. مسلم است که در توصیف انسان مطلوب و همچنین در تغییر انسان مُحقق به مطلوب، ارزش‌ها نقش دارند. عده‌ای بر این باورند که در توصیف انسان مُحقق، ارزش‌ها نقشی ندارند اما ما در کتاب «فطرهبردازی در علوم انسانی چکمی» توضیح دادیم و معتقدیم که در این مورد اخیر نیز ارزش‌ها نقش ایفا می‌کنند.

برخی از سیاسیون ما، از روی سیاست‌زدگی حرف می‌زنند. خب باید از ایشان پرسید که مگر مجبورید حرف بزنید و اظهار نظر کنید؟ در صورتی که باید اجازه بدهند اهل فن و متخصصین امر، در این موضوعات اظهار نظر کنند. اینکه ارزش‌ها در علوم مؤثرند، بحث فلسفه علم و موضوعی کاملاً تخصصی است. حالا کسی که سال‌ها کار سیاسی کرده مسئولیت‌های اجرائی داشته که حتی فرصت کمترین مطالعه را در این حوزه نداشته، نباید در این باره اظهار نظر کند. البته بعضی‌ها هم هستند که کتاب و مقاله را دیگران برایشان می‌پوسند و به نام خود چاپ می‌کنند و مدعی کار علمی هستند اما همه می‌دانند که این‌ها دلیل بر کار علمی و علمیت نیست و نخواهد بود! لذا این سخن که علم اسلامی و غیراسلامی نداریم کاملاً غلط است.

درخصوص اجرای سند منحو۳۰۲۰ شاهد بودیم که امام خامنه‌ای(مدظله) صراحتاً فرمودند: «بنده از شسورای عالی انقلاب فرهنگی هم گله‌مند هستم؛ آنها باید مراقبت می‌کردند، نباید اجازه می‌دادند که ناچار بشویم ما جلوی آن را بگیریم. این‌جا جمهوری اسلامی است؛ این‌جا جایی نیست که سبک زندگی معیوب و پراکنگر فاسد غربی بتواند اعمال نفوذ کند.».

کاری از پیش برد. یکی از کارهای شسورای عالی تصویب ماده واحده‌ای متشکل از ۶ دستور بود که به وسیله آن دانشگاه فرهنگیان، در مسیری قرار گرفته است که روز به روز شاهد رشد و بالندگی بیش از پیش این نهاد علمی مهم خواهیم بود.

در زمانی نه چندان دور، شاهد بودیم که رئیس وقت شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌گفت: «علم اسلامی و غیراسلامی نداریم. متأسفانه عده‌ای به ارزش‌ها نقشی ندارند اما ما در کتاب «فطرهبردازی در علوم انسانی در چارچوب جهان‌بینی اسلامی». به نظرتان ریشه این اختلافات مبنایی و تناقضات در چیست؟

من باید تأکید کنم که یکی از منویات حضرت امام خمینی(ره) در تاسیس ستاد انقلاب فرهنگی، همین قضیه علوم انسانی اسلامی بود. خدا رحمت کند مرحوم دکتر «احمد احمدی» را که سال‌ها عضو ستاد و شورای عالی انقلاب فرهنگی بود. زمانی که بنده عضو بنیاد حکمت و فلسفه ایران بودم، ایشان بنده را صدا زد و خدمت او رسیدم

مرحوم احمدی در آن ملاقات بیش از سه ساعت از خاطرات ستاد انقلاب فرهنگی پیرامون موضوع علوم انسانی اسلامی برام توضیح داد. متأسفانه بنده وسیله ضبط به همراه داشتم تا این خاطرات را مستند کنم. ایشان می‌گفت درباره

اکنون نظام علمی کشور به این نتیجه رسیده است که صرف فراوانی تعداد مقالات علمی منتشرشده کافی نیست و باید پژوهش‌ها و مقالات کشور مسئله‌محور و رافع نیازهای کشور باشند. خب این مستلزم تغییر و به‌روزرسانی آیین‌نامه است که شورا به صورت شیانروزگی، با جمع‌آوری منویات رهبری و استمزاج از نظرات کارشناسان، آن را اصلاح کرده که طی روزهای آتی به تصویب خواهد رسید و افقی جدید، پیش روی نهضت پیشرفت علمی کشور خواهد گشود.

شاهد برپایی یکی از آرام‌ترین، آسان‌ترین و کم‌تنش‌ترین اربعین‌ها بودیم.

باور ما این است که در فرآیند حکمرانی مطلوب، باید تمامی دستگاه‌ها مشارکت داشته باشند. کار در شورا این‌گونه نیست که ما قوانین و آیین‌نامه‌هایی را تصویب کنیم و سپس با ابلاغ به دستگاه مربوطه، بگوییم که الا لابد باید آن را اجرا کنید. ما به صورت هفتگی با وزرا و مسئولان بلندپایه، جلسات مستمر داریم و با همفکری و عقل جمعی، امور را تدبیر می‌کنیم. در بخش مردمی هم به همین ترتیب است. بر طبق سند تحول شسورای عالی انقلاب فرهنگی، ستادهای چهارگانه‌ای، شامل «ستاد علم و فناوری»، «ستاد فرهنگی و اجتماعی»، «ستاد تعلیم و تربیت» و «ستاد خانواده و زنان» راه‌اندازی شد. ذیل این ستادها، شوراهایی در حکم اتاق‌های فکر پیش‌بینی شده است که در آنها نیز

میزهای مختلفی همچون «میز جمعیت»، «میز مبارزه با اعتیاد»، «میز کوانتوم»، «میز امنیت غذایی» و… تمهید شده‌اند. به شما بگویم که مسئولیت تمام این میزها که نقش ویژه‌ای را در سیاستگذاری‌های شورای عالی بر دوش دارند، عمدتاً با تشکل‌های مردمی از سرتاسر کشور است.

البته ناگفته نماند که قبل از شروع هر کار و اقدام جدیدی در دبیرخانه شورای عالی، منظومه فکری امامین انقلاب در آن حوزه، به دقت بررسی، واکاوی و جمع‌آوری می‌شود و در قالب نقشه راه یا مانیفست، منویات امام خمینی(ره) و امام

خامنه‌ای(مدظله) سرلوحه سیاستگذاری‌های کلان علمی و فرهنگی در کشور قرار می‌گیرند.

در بحث تقویت «هویت جمعی» شسورای عالی انقلاب فرهنگی که اتفاقاً مورد تأکید امام خامنه‌ای نیز هست، چه اقداماتی تاکنون صورت گرفته‌است؟
یکی از اشکالات حضرت آقا به شورای عالی این بود که شسورا فاقد «هویت جمعی» است. یکی از کارهایی که در طول مدت ۱۰ ماه خدمت بنده در دبیرخانه شورای عالی شکل گرفت، برگزاری منظم و مستمر جلسات شورا است. البته‌جا جا دارد تا از نگاه مثبت و مجدانه دکتر رئیس‌ی به عنوان رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، سیاست‌گذاری ویژه داشته باشم که همیشه در جلسات شورا حاضر هستند و احیاناً اگر سفر خارجی مانع از حضورشان باشد، جلسه آتی را با ساعات حضور بیشتر، برپا می‌کنند. همچنین با به‌کارگیری بسیاری از اعضای شورای عالی در شورای عمین و حتی اعطای مسئولیت در میزهای تخصصی، ایشان را در بسیاری از امور مشاورت داده‌ایم که این خود ایجادگر همان مؤلفه هویت جمعی مدنظر رهبری است.

دبیر وقت شورای عالی در همان سال ۱۳۹۶ درباره سند ۲۰۲۰ افشاگری کرد. ولی باید بدانیم که در آن برهه رئیس جمهوری سر کار بود که نسبت به این سند ۲۰۲۰، باور داشت. در واقع رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی رئیس جمهور است و به نظر بنده، گله رهبر انقلاب بیش از آنکه خطاب به اعضای شورای عالی باشد، رئیس شورا را مخاطب قرار می‌داد. انصافاً در آن زمان، بسیاری از اعضای شورا وارد میدان مقابله با این سند منحوس شده بودند. آقایان «حییم‌پور ازغنی» و «رشاد» با قدرت و شدت تمام به ضدیت با این سند پرداختند.

علوم انسانی اسلامی ما خدمت حضرت امام خمینی(ره) رسیدیم. امام فرمودند به قم بروید و از جامعه مدرسین کمک بگیرید. آنجا خدمت آیت‌الله امینی رسیدیم و ایشان نیز ما را به آیت‌الله مصباح یزدی ارجاع دادند. علامه مصباح نیز ما را به آن تواعین که داشتند، گفتند که من در این باره اطلاعات خاصی ندارم اما می‌توان با تشکیل حلقه‌هایی از اساتید حوزه و دانشگاه در سرفصل‌های مختلف روانشناسی، حقوق، علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، مدیریت و… پیشینند و در این باره بحثه کنند و به نتیجه برسند. این ابتدای مسیری بود که بعدها به تاسیس دفتر همکاری‌های حوزه و دانشگاه ختم شد. راهاندازی مؤسسه باقرالعلوم(ع) و همچنین مؤسسه امام

اسا سوال اینجاست که استقرار هویت جمعی در شورای عالی چه دستاوردهایی را در پی داشته است؟ یکی از مهم‌ترین آنها اجرائی و عملیاتی شدن مصوبه کنکوری شوراست که علی‌رغم مخالفت‌های بسیار و سنگ‌اندازی‌های مادوم اما با کمک وزیر آموزش و پرورش، ریاست مجلس یازدهم و شورای نگهبان به سرانجام رسید و دست مایافی کنکور قطع شد. این موفقیت صرفاً با هویت جمعی اعضای شورا شکل گرفت.

بگذارید مثال دیگری بزنم. ما چهار فرهنگستان ذیل شسورای عالی داریم. این چهار فرهنگستان عبارتند از «فرهنگستان علوم»، «فرهنگستان علوم پزشکی» و